

Asia: VN/13192/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

1 Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Esityksen mukaan uudella markkinavalvontaa koskevalla sääntelyllä olisi vain rajalliset vaikutukset muuhun kuin viranomaistoimintaan. Esityksellä olisi kuitenkin ainakin välillisesti vaikutuksia erityisesti talouden toimijoihin, jotka eivät noudata toiminnassaan lakia tai viranomaisen määräyksiä. Esitys siten pääsääntöisesti tukisi vastuullista yritystoimintaa ja lainmukaisesti toimivan yrityksen menestymismahdollisuuksia. Sama vaikutus olisi esityksessä laajennettavalla työsuojeluviranomaisen velvollisuudella tehdä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten myös ihmiskaupasta ja törkeästä ihmiskaupasta sekä havaitessaan työpaikalla EU:n kemikaaliturvallisuussäännösten vastaista menettelyä.

Haluamme kiinnittää erityistä huomiota esitykseen, jonka mukaan tulorekisteritietoja voisi jatkossa hyödyntää myös työolosuhdevalvonnassa. Hyödyntäminen olisi mielestämme perusteltua esimerkiksi oikean työnantajatahon selvittämiseksi työtapaturman sattuessa tai työsuhteen olemassaolon selvittämiseksi. Perusteluissa esitettyä mahdollisuutta käyttää tulorekisteriin ilmoitettuja ylityö- ja yötyökorvauksia haitallisen kuormituksen valvonnan suuntaamisessa, ei voida kuitenkaan pitää perusteltuna tulorekisteritietojen käyttämisenä. Valvonta kohdistuisi tällaisessa tapauksissa työnantajiin, jotka ovat tehneet lakisäätteistä laajemmat tulorekisteri-ilmoitukset. Käsityksemme mukaan valvonta ei muutoinkaan kohdistuisi kyseisellä kriteerillä tehtynä tarkoituksenmukaisesti.

2 Markkinavalvontaviranomaisten uudet toimivaltuudet; työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 19 b ja 21 a §

Uusi 19 b §: verkkorajapintoihin ja verkkotunnukseen kohdistuvat toimivaltuudet

Valvontalain 19 b §:ään ehdotetaan markkinavalvonta-asetuksen edellyttämän vähimmäistason ylittävänä muutoksena mahdollisuutta määrätä verkkotunnus merkittäväksi viranomaisen nimiin. Vaikka muutos olisi ns. kansallinen lisäys asetuksen minimitasoon, sitä voidaan pitää asiallisena ottaen huomioon toiminnan tavoite sekä se, että toimivaltuus olisi viimesijainen ja sitä voitaisiin käyttää vain vakavan riskin poistamiseksi.

Uusi 21 a §: valehenkilöllisyyden käyttö teknisiä laitteita hankittaessa

Ehdotettu uusi pykälä koskisi oikeutta hankkia teknisiä laitteita valehenkilöllisyyttä käyttäen, jos se olisi välttämätöntä teknisen laitteen vaatimustenmukaisuuden valvomiseksi. Ehdotus perustuu markkinavalvonta-asetukseen. Ottaen huomioon toiminnan tavoite, voidaan muutosehdotusta pitää tarkoituksenmukaisena. Koska esitys ei koske oikeutta käyttää vääriä asiakirjoja, kuten luottokorttia, oikeus käytännössä tarkoittaisi esityksen mukaan lähinnä kyseistä tarkoitusta varten luodun sähköpostitilin käyttämistä.

3 Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin (1016/2004) ehdotettavat muutokset

Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin (1016/2004) ehdotettavat muutokset

Esitys kohdistaisi velvoitteita ns. viimesijaisessa vastuuasemassa olevalle jakelupalvelujen tarjoajalle. Vastuu voisi esityksen mukaan tulla kyseeseen kuitenkin vain tilanteessa, jossa mikään muu vastuutaho (valmistaja, maahantuoja tai valtuutettu edustaja) ei ole sijoittautunut unioniin.

4 Muut työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset

Muut työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset

Valvontalain 4 b §:ään esitetään lisäystä, jonka perusteella työsuojeluviranomaisella olisi oikeus saada toisilta viranomaisilta salassa pidettäviä tietoja myös työolosuhteiden valvontaa varten. Tässä tarkoituksessa esitetään muutettavaksi myös tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:ää.

Esityksen mukaisten muutosten myötä tulorekisterin tietoja olisi mahdollista hyödyntää myös työolosuhdevalvonnassa. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan aiheellisena esimerkkinä tulorekisteritietojen käyttäminen esimerkiksi työtapaturman tutkinnassa oikean työnantajatahon varmistamiseen. Samoin työsuhteen olemassaolon varmistamisessa tulorekisterin tiedot olisivat hyödyllisiä. Valvonnan suunnittelussa tulorekisterin tietoja voitaisiin jatkossa käyttää sen toteamiseksi, onko suunnitellussa valvontakohteessa yhtään työntekijää ja välttyä mahdollisesti turhalta valvontakäynniltä.

Tulorekisterin tietojen käyttämistä työolosuhteiden valvonnassa tulisi kuitenkin käyttää vain harkitusti ja tarveperusteisesti. Perusteltua ei mielestämme olisi hyödyntää säännöskohtaisissa

perusteluissa todetulla tavalla tulorekisterin tietoja työntekijöille maksetuista ylityö- ja yötyökorvauksista esimerkiksi työhön liittyvän kuormittumisen valvonnan suuntaamisessa. Tällaista tulorekisteritietojen käyttämistä ei voida mielestämme pitää tarkoituksenmukaisena.

Tulorekisteriin on mahdollista ilmoittaa rahapalkat yhteissummana tai käyttäen erillisiä, täydentäviä tulolajeja (kuten ylityö- ja yötyökorvaukset). Yritykset, jotka ilmoittavat tulorekisteriin myös täydentäviä tulolajeja eli erottelevat esim. maksetut ylityö- ja yötyökorvaukset, toimivat minimivelvoitetta laajemmin.

Valvontaa tulee suunnata yrityksiin ja työpaikoille, joilla on puutteita lainsäädännön noudattamisessa. Emme pidä perusteltuna, että valvontaa ryhdyttäisiin suuntaamaan säännöskohtaisissa perusteluissa todetulla tavalla systemaattisesti yrityksiin, jotka ovat tehneet tulorekisteriin vaadittua laajemman ilmoituksen. Valvonnan kohdentaminen esitetyllä tavalla käyttäen perusteena tulorekisteriin ilmoitettuja lisätietoja saattaisi johtaa siihen, että yritys pitäytyisi palkkojen suppeassa ilmoittamisessa tai jopa luopuisi laajemmasta ilmoitustavasta.

Maksettujen yötyö- ja ylityökorvausten määrä ei myöskään suoraan kerro työssä kuormittumisesta. Ylityön tekeminen edellyttää työaikalain mukaisesti työntekijän suostumusta. Maksettujen ylityö- ja yötyökorvausten taso riippuu myös työehtosopimusmääräyksistä. Toisaalta ylityökorvauksia on mahdollista sopia vaihdettavaksi vapaa-aikaan, joten maksettujen korvausten määrä ei suoraan kerro yrityksessä tehdyn ylityön määrästä.

Valvontalakiin esitettyä muutosta, jonka mukaan työsuojeluviranomaisen tulee tehdä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten myös epäiltäessä ihmiskauppaa tai törkeää ihmiskauppaa, pidämme perusteltuna. Lisäksi ilmoitusvelvollisuus koskisi jatkossa esityksen mukaan myös tapauksia, joissa työsuojeluviranomainen on havainnut työntekijän terveyttä tai turvallisuutta työpaikalla koskevien EU:n kemikaaliturvallisuuksäännösten vastaista menettelyä. Myös tämä muutos perustellusti tukisi vastuullisesti toimivan yrityksen mahdollisuuksia toimia markkinoilla.

5 Muita huomioita

Muita huomioita

-

Lahti-Leeve Suvi
Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Työelämä, Sosiaali-, terveys- ja työvoimapolitiikka